

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

XII. post Trinitatem,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

T. VI
21

Exod. 34.

Fiduciam talem habemus per Christum ad Deum: Non quod
sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed suf-
ficientia nostra ex Deo est, qui & idoneos nos fecit ministros nu-
mi testamenti: non litera sed spiritu. *Litera enim occidit, spiri-
tus autem viuificat. Quod si ministratio mortis literis desirma-
ta in lapidibus fuit in gloria, ita ut non possent intendere filij Israel in faciem
Mosi propter gloriam vultus eius, quæ euacuatur: quomodo non magis mini-
stratio spiritus erit in gloria? Nam si ministratio damnationis in gloria est:
multo magis abundat ministerium iustitiæ in gloria.*

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Iacob. 1.

Philip. 1.

Exod. 34.

Añe hanc lectionē, cum nonnulla scripsisset Paulus, quibus videri po-
terat se ipsum cōmendare, ut pleriq; pseudoapostoli faciebant, qui cō-
mendatijs epistolis vtebātur, huius nunc rationē explicat in hac le-
ctione. Quasi diceret: Diximus quia Deus semper per nos triumphat, & no-
titiæ suæ odorē per nos manifestat, Christiq; bonus odor Deo sumus. Quod
nō ideo ut nos cōmendemus ipsos dictū putetis, nec propterea, quod virtutibus
quidpiā nostris tribuamus, sed quod tātam fiduciā habeamus ad Deū, à quo
quicquid boni nobis est datum, habemus, eiq; acceptum referimus, quare
confidenter & securē sic loquimur. Non enim dicimus, quod ad hoc suffic-
ientes simus, quo aliquid sanctum salutareve cogitemus ex nobis, tanquā ex
nobis, siue ex proprio (tantū abest, ut quicquid loqui item aut agere vale-
mus) sed omnis sufficientia nostra ex Deo est, à quo omne donū est operanti,
& omne datum perfectū, qui operatur in nobis & velle & perficere. Qui & i-
doneos nos fecit ministros, non veteris testamenti, ut pseudo volunt esse a-
postoli, sed Evangelicæ legis, & noui testamenti gratiæ, quod in litera haud
quaquam sitū est docente, sed in spiritu adiuuante. *Litera enim tantum ob-
cedens, & non præbens auxiliū, tamen in se bona sit, occasionaliter tamen oc-
cidit, dum facit sciētē peccare. Spiritus autē viuificat, dum quæ iusta sunt,
etiā facit implere. Nam & Christus non per externam scripturā, sed per in-
ternā illuminationem & vnitionē legem suam tradidit Apostolis. Quod si
ministratio mortis, id est, lex, quæ præuaricatores per occasionē faci-
dum iubet & nō adiuuat, cuiusque, ut dixi, litera occidit, literis descripta in
tabulis lapideis (quantū ad præceptorum decalogū attinet, fuit in gloria, ut
est, splendorē habuit in suo latore Mose, qui hanc ut minister tātum pronun-
ciavit, ita ut nō possent filij Israel intueri in faciem Mosi propter claritatem
vultus eius, quā sortitus ex cōsortio & colloquio est Dei. Inde enim raris
procedebāt splēdidi, reuerberantes filiorū Israel intuitū. Quamobrē Mosi
ponere cogebatur velamē super faciē suam, dum filiis loqueretur Israel: quæ
tamen gloria seu claritas euacuatur, id est, sine accepte Evangelicæ enim lege
vulgata, veteris legis gloria cito sine sumpsit. Itaq; si ministratio legis veteris,
quæ quidē prohibebat multa, pluratq; præcipiebatur: subditū tamen legis
quo*

quo legē seruaret, obediretq; nō adiuuabat. Quo sumpta inde homini occa-
sione, peccatū magis faciebat, quā tollebat. Si enim non fuisset prohibitio,
non fuisset etiā transgressio. Vbi verò nulla est præuaricatio, ibi non est pec-
carum. Sine lege ergo peccatū non erat, quod per legē, id est, occasione legis,
nostræq; infirmitatis & inobedientiæ fiebat. Quippe cum legē sine gratia ot-
seruari, præsertim ad iustificationē, possibile non esset. Si ergo (iterum dico)
ministratio mortis habuit gloriā, quomodo non magis ministratio spiri-
tus, puta lex Euāgelica per Spiritū sanctum indita non erit gloriosa, aut nō
habebit gloriā & dignitatem? Nam si ministratio damnationis, id est, vetus
lex, quæ sui transgressores mox damnat, nec ad penitentiam exspectat, in
gloria est, & si honor & dignitas est. Mōi, per quem data seu promulgata,
& ministrata est lex, multo magis ministerium iustitiæ, hoc est, Euāgelium
& exhibitio nouæ legis, seu legis gratiæ, veram iustitiam docentis, & grati-
am iustis viuendi conferentis, abundat in gloria.

EXEGESIS EVANGELII DOMINICAE DVO.
decima post Dominicam sancte Trinitatis, Marcus VII.

NON ad hoc præcipuè Dominus noster Iesus Christus in hunc venie-
mundum, vt infirmorū corpora sanaret, beneficiaq; erogaret cor-
poralia, nec vt temporalem nobis adferret salutem, sed vt animas
saluas faceret quæ perierant. Venit Euangelium suum nobis annunciare, ve-
nit regnum prædicare cælorum, quia venit peccatorum dare remissionem.
Venit mundo prædicare, vt omnis qui credit in illum non pereat, sed ha-
beat vitam æternam. Quod vt fieret, hoc est, vt mundus illum crederet Sal-
uatorem, & vt æternæ vitæ crederetur promissio, eiusque prædicatio esse
crederetur non fallax, fecit signa, prodigia, miraculaq; multa: opera qui-
dem, cuiusmodi nemo potuisset facere alius (vt Nicodemus ait) nisi fuisset
Deus cum eo. Si enim in Christo fuisset falsitas seu impostura, non potuis-
set signa illa facere. Alioquin (quod impossibile erat) Deus, cuius virtute
hæc faciebat miracula, testis fuisset mendacij & imposturæ. Signa igitur &
beneficia corporalia, confirmatio fuerunt Euangelicæ prædicationis. Quam-
uis enim spiritualia sunt maiora dignioraq; vt sunt animarum conuer-
sio, peccatorum remissio, quam depulsio morborum, sunt tamen corpora-
lia beneficia notiora, vt pote visibilia, per quæ homines inuitati credant et-
iam ea, quæ non videntur beneficia Christi spiritualia. Ita igitur loquitur
Euangelium:

beneficiati-
nis Christi
ratio præci-
puè quæ.

Luce 19.
Matth. 4.
Luce 1.
Ioan. 3.

Miraculorū
Christi ra-
tio.

Ioan. 9.

Marc. 7.

Ezec. 26. 27.
Tyri ciuita-
tis excellen-
tia.

Exiens Iesus de finibus Tyri, venit per Sydonem ad mare
Galilææ, inter medios fines Decapoleos.
Tyrus ciuitas fuit nota ex prophetis antiqua, omniumq; opulentif-
ma, cuius excellentiam non tacet Ezechiel Propheta. Hæc relicta fue-
rat de Chanaanorum gente, nec per filios Israel ex Aegypto redeuntes, & tunc
terram promissionis occupantes deleta. Ad hanc omnia mundi præciosa
confluebant: & erat ibi negotiatio maxima, quia erat quasi insula ma-
ris. Quare tota regio quoque vocabatur Tyrus, Ab his finibus egressus
Iesus, non legitur tamen intrasse ciuitatem aut ibi prædicasse, fortasse
ne lu-

DDDD 2 ne lu-

T. VI
21

ne Iudæis scandalum murmurandiq; præberet occasionem, quod se, id est, Iudæis qui legem seruassent, relictis iret ad gentes. Erat autem & iustum aliquo modo, vt Iudæis primo annunciaretur Euangelium, deinde & gentibus, vt factum est: quia ad filios Israel missus erat Dominus Iesus, vt ipsemet fatetur. Paulus quoque: *Dico, inquit, Iesum ministrum fuisse circumcisi- nis ad confirmandas promissiones patrum.* quibus scilicet promissus erat venturus, gētes autem super misericordia honorificare Deum. Eam ob rem Christus discipulis quoque suis dixerat: *In viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum ne introieritis,* scilicet ad prædicandum: *sed ite potius ad eum domum Israel.* Circa fines igitur Tyri vbi mixti gentibus aliquot erant Iudæi, docuisse credendus est, sed non moram ibi fecit. Sydon quoque ciuitas est Chananæorum, Tyro minor. In his locis egressa mulier Chananæa, opem impetrauit filie sue plena fide: de qua in Dominica secunda Quadragesimæ audistis. Venit autem fines illos egressus inter medios fines Decapoleos, quos non ingressus est, sed venisse perhibetur in locum, qui medios fines Decapoleos trans mare longè positos respicit.

Matth. 15.

Rom. 15.

Matth. 9.

Matth. 5.

Et adducunt ei surdum & mutum: & deprecabatur eum, vt imponat illi manum.

Idem ipse qui fuit mutus, fuit quoque surdus: & hoc dæmone illum obfidente vt in Matthæo legitur: *Oblatus est ei dæmonium habens cæcus & mutus.* Laudatur autem hic fides offerentium, quando quidem nihil plus rogabam, quam vt infirmo Iesus imponat manum: credentes salubrem Iesu tactum muto sufficere ad salutem. Per hunc surdum & mutum, dæmoneq; obfessum intelligimus peccatorem obstinatum & frigidum, cui ea præclaudit loca diabolus, per quæ intrare metuit huiusmodi, vnde illi possit venire salus. Est tamen hoc nobis primo ad consolationem, quod hunc quoque audimus à Domino curatum. Pari quoque modo non raro peccatores obstinati & frigidi ad Deum conuertuntur. Sunt enim qui ad oburgationem hominum, qui ad internas quoque inspirationes Dei absurdesunt: nihilominus tamen sibi interdum relictis à Domino misericorditer respiciuntur, vt audiant qui non audiebant. Deinde alia nobis accedit consolatio, quod surdum hunc audimus curatum, licet non orantem. Neque enim ipse pro sui accessit liberatione Dominum rogans, sed per alios est adductus, & nihilominus tamen adiutus. Quo intelligimus quosdam ita peccato & mundo implicitos, vt ad Dei verbum sint prorsus surdi vt pote carni & bonis temporalibus immerfi, suam non cogitantes salutem: oratione tamen & compassione aliorum quandoque contingit, vt emendentur.

Matth. 12.

Quis mystice per hunc surdum mutumq; designetur.

Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius & expuens tetigit linguam eius, & suspiciens in cælum ingemuit, & ait illi: Hephethah, quod est adaperire.

Vanam gloriam esse vitandam.

Quòd à turba seorsum curandum surdum mutumq; abducit Dominus, docere voluit vanam gloriam esse vitandam. Quamuis Dominus vanam

nam gloriam nihil habuit timere, nobis tamen voluit docere timendam. Ideo à turba illum duxit seorsum. Verum dicit quis: Miraculum fiebat in ædificationem turbæ, ideo non debuit abscondi. Dicendum: Christus ostendit quantum in se erat, nolebat enim laudem & gloriam ex miraculo: & propterea, vt nos eundem semper habere animum doceret in operibus, quæ gloriam adducunt, surdum hunc eductum extra turbam, & quasi secreto abstractum curauit. Nihilominus tamen postea miraculum sese loquebatur. Non enim potuit celare seipsum. Quomodo enim non manifestaretur miraculum factum, quando is qui paulo ante visus fuerat cæcus, mutus, surdus obsessusquæ à dæmone, post breue temporis interuallum audiebat, loquebatur, carebatquæ dæmone?

Vide autem quibus utebatur cæremonijs ad dæmonis expulsiõnem, & procurandis his omnibus infirmitatibus. Primo, misit digitos ad auriculas eius. Deinde expuens, saliuam suam tetigit linguam eius, quo indicaret membra sui corporis tanquam instrumenta organaque fuisse diuinitatis, per quæ diuinitas illius operaretur. Tercio, suspexit in cælum, Patri suo cælesti omnem virtutem adscribens, à quo vt homo sibi adesse sciebat adiutorium. Quarto, ingemuit, non ob difficultatem miraculi, sed huic misero omnibusquæ compatiens, qui sub tyrannide premuntur diaboli. Gemit quoque propter significationem mysticam. Peccatores enim obstinati qui iam etiam frontosi sunt adeo vt neminem audiant, raro ac difficulter conuertuntur. Quamobrem vbi Lazarum quatruiduanum suscitare voluit mortuum ex monumento (in quo significantur peccatores mole consuetudinis peccandi oppressi) simili modo turbatus est spiritu fremens in semetipso, quo difficultatem huiusmodi peccatores resuscitandi monstraret. Quod tamen ita intelligendum non est, vt Deo difficile quicquam esse putemus, sed quia huiusmodi peccatores suo libero arbitrio Deo resistunt, gratiamquæ Dei impugnant: ideo Spiritus sanctus locum non inuenit accedendi. Quamobrem sancti Augustini sententia est, maioris esse negotij ac difficultatis Deo, impium iustificare aut conuertere, quam cælum & terram creare.

Creare enim cælum & terram potest Deus sine vlla repugnantia. Non autem sic potest hominem iustificare nisi etiam consentientem. Dedit enim homini liberum arbitrium, quod sinit illum quocumque voluerit, vertere. Si conuerterit illud homo ad bonum (minus quidem tunc est efficax, robustum aut potens) Deus tamen illud adiuuat, vt quicquid sua minus valuerit virtute, hoc perficiatur diuina. In iustificatione enim hominis, & in operatione boni, præcipuum est Deus: qui tamen in hac re nihil operatur nisi homine consentiente & cooperante. Qui enim creauit te (inquit Augustinus) sine te, non saluabit te sine te. Quod si liberum arbitrium homo conuerterit ad malum (vbi magis est efficax & potens) Deus non cogit, nec violentiam illi facit, vt retrahens illum, sed æque sinit illum, quo vult progredi iuxta arbitrium suum, nisi quod illum inuitat sæpè ad meliora inspirationibus sanctis. Quod si amplecti noluerit homo, permittit illum quoque obstinari in malo. Eam ob rem dixi in iustificatione hominis impij, Deum quasi repugnantiam pati. Nunquam enim iustificabit nisi volentem.

DDDD 3 1011.

Cæremonijs cuiusmodi vt sus fuerit Christus in expulsiõne dæmonis.

Gemitus Christi quid mystice designet. Ioan. ii.

Peruersi cur difficile conuertantur.

Augustin.

Arbitrij liberi efficacia quanta.

Augustin.

T. VI
21

tem. Potest quidem ex nolente facere volentem, haudquaquam tamen nolentem iustificabit, quamdiu quis nolens aut inuitus reperiens fuerit. Ob hanc itaque significandam difficultatem, qua conuertendi impij, spiritui repugnant sancto, ingemuit Dominus. Quinto, dixit hephethah, quod est tantum dictum, ac si diceretur: Adaperire, imperans auribus & linguis, vt omni remoto impedimento suum libere exequerentur officium.

Et statim aperta sunt aures eius, & solutum est vinculum linguae eius: & loquebatur recte.

Christi verbum erat virtus & operatio. Eius dicere erat perfici & fieri. Ideo ad eius vocem mox referantur aures & lingua, & is qui mutus fuerat, loquebatur. Dixi autem supra per hunc surdum & mutum significari peccatorem obstinatum. Ex malitia enim diaboli fit, vt ex nobis claudantur, nostra voluntate aut consentiente, aut dissimulante, per quae magis ad nos solent intrare ea, quibus respicere nos contingit.

Surdus spiritualiter quis fit.

Est itaque surdus, quisquis Dei non audierit clamorem. Clamat enim ad nos Dominus multipliciter. Clamat in scripturis: & hoc multifariam quoque facit. Siquidem interdum minatur, aliquando horrat, quandoque etiam terret, quandoque consolatur, & saepe promittit, non raro, quasi nostri egeret, penè rogat, vt nostri misereatur, nobis beneficiat, nosque saluet. Clamat itaque Dominus per signa, per miracula, per beneficia: clamat per inspirationes, clamat per flagella. Vbiq; igitur clamat. Quid clamat? Vt deseramus peccata nostra, vt conuertamur ad se ex toto corde nostro, vt poenitentiam agentes, ea quae caduca & ad salutem infructuosa sunt, relinquamus. Hoc autem non solum per seipsum, sed etiam facit per homines, pita per praelatos, per praedicatores, per alios viros Deum timentes. Qui dum nos à vitijs abstrahere nituntur, per eos Dominus nobis loquitur. Itaque si propter superbiam tuam ab homine correptus fueris, si reprehensus propter lapsum carnis, aut si ad vitiolorum detestationem hortatus fueris, clamat ad te Dominus. Cuius si vocem audieris, erit tibi haec in salutem. Ceterum Domini vocem hanc multiplicem non audire, est surdum atque inanima obstinatum esse. Hos tamen quoque non raro Dominus curat. Audi deinde qui sint muti spiritualiter. Qui Dei videt auditve iniuriam, & tacet non contradicens, mutus est. Qui detractiones audit, non repugnans, sed consentiens mutus est. Qui Deum orare laudareque negligit, mutus est. Qui erudire, qui consolari contemnit proximum, qui denique consulerere nunt suo fratri, quae salutaria sunt, mutus est. Qui peccata sua abnuat confiteri, mutus est. Qui videt proximum suum delinquentem aut errantem, & non curat illum dehortari à peccato aut reducere, mutus est. Sed videamus nunc etiam quo curauerit illum modo, & quid Christus fecerit. Neque enim solo usus est nutu, aut verbo, aut voluntate, quamuis id aequè potuisset: sed addidit etiam caeremonias aliquas, quae ad nostram conducerent instructionem. Itaque primum est, quod à turba separauit surdum. (Vbi enim adduxerint praedicatorum & praelati peccatorem ad Christum (Hi enim sunt qui surdum Christo adducunt, quod Moses fecit orans Dominum & dicens: *Quiescat ira tua Domine: esto placabilis super nequitiam populi tui.*) Vbi ergo, vt dixi, adduxerunt

Clamor Dei ad nos multiplex quid requirit à nobis. Lucæ 5. Ioel. 2.

Muti spiritualiter quanam sint.

Caeconomia Christi insurdi curatioe quid nos doceant.

Exod. 32.

adduxerint Domino, Christus illum apprehendit, iuxta illud: *Apprehendi manum eorum, ut educerem eos de terra Aegypti.* Apprehensio enim hæc Christi est ad gratiam suam, siue ad perseverantiam. Nec solum apprehendit, sed à turba etiam seorsum abstraxit, hoc est, à malorum consortio separavit. Nocent enim vehementer noviter conuersis seu conuertendis exempla delinquentium ac malorum, nocent eorum sermones, quandoquidem vt Apostolus monet. *Corrumpunt bonos mores colloquia mala.* Et naturale pene est homini, cum quibus vivitur, moribus assimilari. Nam & Psalmista dicit: *Cum sancto sanctus eris. & cum viro innocente innocens eris. Et cum electo electus eris. & cum perverso perversus eris.* Non potest dici, quantum noceat societas peccantium. Necesse igitur est, vt tecum ipse habites, ab hominum multitudine abstractus, si mundam, incontaminatamque ab hoc seculo vitam agere cupis: idque maximè hodie, quando adeo corrupti sunt hominum mores, ad eam honestas infirmatur, vt erubescere habeat, qui non cum alijs peccantibus malefacit. Neque enim scortari, inebriari, alea uti, maledicere ac blasphemare hodie inhonestum reputatur, sed mundo videtur civile & humanum. Secundo, misit digitos in aures eius. Per digitum Dei intelligi Spiritum sanctum alibi significatur, vbi scriptum est: *Porro si in digito Deseycio demonia.* Vbi alius Euangelista loco digiti Dei habet: *Si in spiritu Dei eijcio demonia.* Misit igitur Dominus Iesus in aures surdi digitos suos, quia gratiam ipse largitur Spiritus sancti, his qui conuertuntur ad ipsum, vt suaviter audiant, quod cum fastidio audire solebant. Spiritus enim sanctus est qui iugum Domini facit suaue, & onus leue bene volentibus. Propter hanc causam quoque, vt sequitur salua tetigit linguam infirmi. Tertio, saliuam suam expuit, qua muti tetigit linguam. Expuere est stomachum purgare. Stomachus conscientie nusquam purgatur melius quam per euomitionem. Euomenda igitur sunt peccata tua per confessionem, quo diabolus mutus à te repellas. Nulla enim res est alia, quæ tam valide hostem sternit, vt confessio. Porro per Christi saliuam intelligitur donum sapientie. Hæc præbet operibus bonis, exercitijs que sanctis saporem, vt gustui ea quæ non conuersis ad Deum erant amara, conuersis fiant suauius, atque vt ita dicam sapida. Quod tunc fit, quando confessio sacramentalis relinquit animæ consolationem, quando præbet oratio suauius gustui, vt ieiunare spiritum delectet, corpus quoque de fernore spiritus participans, minorem sentiat in Dei seruitio laborem.

Quarto, Christus suspexit in cælum, & ingemuit. Quo poenitens vtrumque docet, & ingemiscere, & in cælum suspicere. Iudas enim ingemuit, sed non in cælum suspexit, hoc est, doluit peccatum suum, sed non speravit veniam. Tu vero ita peccatum tuum plange, vt veniam non desperes. De venia namque, quæ peccatorum nulli negatur, innumera sunt testimonia sacra scripturæ, de Christi quoque benignitate non pauciora. Si quidem (vt vnum saltem citem locum) scriptum est in Psalmo: *Dixi: Confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino. & tu remisisti impietatem peccati mei.* Nō dicit: Confessus sum Domino peccata mea, sed tantum: *Dixi, confitebor,* hoc est, agnosco quidem peccatum meum quod confitebor Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei, propter hanc confitendi voluntatem. Confitemur Domino peccata nostra,

Hierem. 12.

Societas mala quantum noceat. 1. Cor. 15. Psalm. 17.

vita solitaria cur hodie maximè necessaria sit.

Lucæ 11. Dignus Dei quid mystice. Lucæ 11. Matth. 12.

Matth. 11.

Confessione diabolus expelli.

Salua Christi mystice quid.

Matth. 27.

Peccata esse cum spe veniæ plangenda. Psalm. 51.

T. VI
21

stra, omnem reatum & culpam nobis tribuentes, & rigida nos ipsos censura accusantes.

Et præcepit illis, ne cui dicerent: Quanto autem eis prædicabar, tanto magis plus prædicabant, & eo amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.

Præceptum Christi miraculum tacere volentis non obligat se turbam.

Inobedientiam nullam incurrisse turbam, Christo miraculum tacere volenti non obedientem.

Quod Christus miraculum tacere voluit, non fuit, ut gloriam timeret humanam, sed ne nobis deesset exemplum humilitatis, quo ostenderet in seipso, quod quantum in se erat, noluit manifestari aut prædicari miraculum. Præceptum igitur hoc Christi, nihil aliud fuit quam humilitatis eius indicium, ideo conscientias auditorum non obligabat ad peccatum inobedientiae quia non præcepit ut omnino ita vellet fieri, sed indicauit, quæ humana sua esset voluntas, qua non appeteret publicari. Hac autem eius voluntate humillima intellecta, eo magis turba flagrabat feruebatque studio deuotionis erga eum: & quo magis ille prohibebat, eo magis illum humilem exaltari, honoreque dignum turba æstimabat: ideo etiam eo maiori prædicabat studio, non animo Christo non obediendi, sed zelo ac desiderio Christi gloriam non supprimendi. Indignum enim illis videbatur, imo obnoxios se fore peccato arbitrabantur, si Christi gloriæ suo quietam silentio subraherent. Hac ratione non peccauit turba Christo non obediens, quia illum non animo prohibendi sed animo (ut res erat) humiliandi, atque nudam voluntatem suam declarandi locutum rata est. Quæ in re sibi necessario incumbere turba putabat ut si Christus vellet se nimium humiliare, ipsa turba euulgaret in eius gloriam miraculum. Aedificat nos filij studium humilitatis in Christo, ædificat nos quoque deuotionis studium in turba. Simus itaque in nobis ipsis nos humiles, sed aliorum nihilominus honorem famamque zelemur. Quo & ab alijs nos optemus neciri, & ut eo magis taceatur de nobis, alios cupiamus præferri ac honorari. Præstet hoc nobis Dominus noster Iesus Christus, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Quam sint surdorum mutorumque varia genera.

Matth. 15.

Surdorum spiritus literæ genera diuersa.

Adducunt Iesu sermo de surdo & mutum, & deprecabantur eum ut imponat illi manum, Marci VII. Ob Iudæorum persecutionem Christus Dominus noster paululum declinasse perhibetur in fines Tyri & Sydonis, vbi nobilem prædam, mulierem scilicet illam Chananazam diabolo abstulisse legitur. Non igitur diu moratus ibi, dum redijt, in occasionem aliorum miraculorum incidit faciendorum. Quorum vnum tanquam præcipuum Marcus hic refert de surdo & mutuo. Huius miraculi ut ædificationem suscipiamus, inquirendum nobis est quid per surdum, quid rursus per mutum nobis voluerit significari. Surdus etiam vehementem vocem, sonumve, aut clamorem non percipit. Intelligitur igitur peccator qui seipsum ignorat, nec conscientiae suæ cultum aut curam habet. Clamat enim in quouis homine

homine synteresis vermisy conscientia, qui rodere ac pungere non desinit de-
 linquentem, illum iudicans, illum puniens, illum denique arguens. Nam si
 nullus etiam foret prædicator, si nullus doctor nihilominus conscientia lu-
 me ipsum nos continue doceret, nos arguit, nos monet, & nos etiam iuxta quod
 iustitia exigit, consolatur. De hoc lumine dicit Psalmus: *Signatum est super nos* Psalm. 4.
lumen vultus tui Domine. Hunc autem clamorem, hunc vermem in inferno,
 ve poenam, præ alijs intolerabilem sustinent damnati. Seipsum enim vitu-
 perant, seipsum odiunt, seipsum damnant, quia in vita olim sua noluerunt
 clamorem audire obstrepentis conscientia. Itaque conscientia quasi duos
 habet præcones. Primus, antequam peccet, terret, & dicit: *Non concupis-*
cer. Item: *Quacumque hora peccaveris, morte morieris.* Hic præco, id est, hæc vox
 ac præmonitio seu comminatio, quæ nobis inferitur ante perpetrationem
 peccati, signatur per Angelum, qui Baalam ad maledicendum Israeli pro-
 ficiscens occurrens aduersabatur, stans euaginato gladio aduersus eum: qui
 illi quoque mortem est minatus si contra voluntatem Domini quicquam
 ageret aut loqueretur. Hic igitur præco clamat ne peccemus. Alter præco
 mittitur post peccati perpetrationem, & hic vocatur dolor. Sedata enim
 concupiscentia mala, meditatur peccator inestimabile bonorum dispen-
 ditum, quod passus est. Inde oritur poenitentia & dolor, aut salubris in fide
 & spe, aut infructuosa per desperationem. Vno autem peccato commisso
 dissipatur bonorum vniuersitas, vt si centum mille haberes virtutes, per
 vnius peccati mortalis admissionem ad vnum omnes intereunt. Iuste igitur
 peccatum vocatur mortale, quod animam, cum atq; bona & diuicias ani-
 mæ interimat ac tollit, conscientiamque solam & obiurgantem ac roden-
 tem seipsam relinquit. Hic nuncius signatur nobis per seruum seu puerum
 Iob, qui in calamitatibus singulis alijs pereuntibus euasit solus, vt calami-
 tem, ait ad Iob, nunciarem tibi. Hoc modo vermis ille conscientia semper
 nobis insinuat damna peccati. In grauisimo autem periculo versantur, qui
 hanc in se synteresim & conscientia stimulum non sentiunt. Qui, inquam,
 ad illius clamorem surdi sunt, vt etiam absque timore peccent. Isti difficul-
 ter ad iter salutis reducuntur. Super illos ingemiscat Christus oportet, quo
 & illi super se ingemiscant. Secundo, est surdus qui non audit Deum admo-
 nentem aut terrentem, quo affectum concipiat emendationis & compun-
 ctionis. Priorem conscientia stimulum non pungebat, hunc Dei respectus,
 aut timor non inuitat. Eam ob rem timendum quoque nobis est, quibus
 leguntur multa, prædicationes exhortationesque fiunt crebra: sed aride re-
 ceditur consuetudine vt accessimus frigidi, ad meliora prædicatione aut
 lætatione in nullo mutati. De huiusmodi per Esaiam Dominus loquitur con-
 querens: *Quis cæcus nisi seruus meus? & surdus nisi ad quem misi nuncios meos?* Esaiæ 42.
Sequitur autem: O Israel qui vides multa (in lege scilicet & prophetis) nonne custo-
das ea, videlicet ea quæ seruanda præcipiuntur? Et qui apertas habes aures, non-
ne audies, id est, nonne obedies? Non ergo omnes qui corporis audiunt au-
ribus, aures pariter habent cordis cuiusmodi Dominus postulat. Vnde qui-
busdam inter quos surdi eiusmodi erant, qui cordis non audiebant aures,
dicebat Dominus: Qui habet aures audiendi audiat. Aures igitur cordis
requirebat. Lucæ 9.

EEEE Tertio

T. VI
21

1. Thef. 4.

Tubam nouissimam izti audient qui un, & qui iustis.

Hieron.

Math. 23.

Hebr. 12.

Genes. 4.

Sanguinem Christi trifariam clamore contra peccatores. Hebr. 9.

Sanguis Christi quid clamat ad nos.

Creaturarum vniuersitas quid clamat ad nos. angustio.

Tertio surdus est, qui non audit, hoc est, qui non cogitat tubam illam, ad cuius sonitum omnes resurgemus mortui, de qua Thessalonicensibus scribit Paulus: Ipse Dominus in iussu & voce Archangeli, qua scilicet mortui suscitabuntur, descendet de caelo. O quam laeti tunc tubam illam audient, qui modo non sunt surdi ad illam premeditandam, & qui ad obediendum Deo patentes semper Deo offerunt aures. Heu quam infeliciter & tristes tunc audient, qui hanc nouissimam tubam audire modo noluerunt. Heu quanta tunc erit vltantium infelicitas, quando illorum animae ex poenis & cum poenis venientes sociabuntur denuo suis corporibus cum duplici tormento. Corpora enim damnatorum post iudicium cum animabus penitentur. Haec tubam beatus audiebat Hieronymus, dicens: Siue comedam, siue bibam, siue aliud aliquid faciam, semper videtur in sonare auribus meis terribilis illa tuba: Sargite mortui, & venite ad iudicium. Surdus quoque est qui tonitru diuinæ sententiæ non audit, qua horribili terrore Dominus his qui à sinistris erunt, dicit: *Ite à me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo & angelis eius.* Quarto, surdus est peccator, qui clamorem non audit redemptoris nostri, scilicet istum, quo sanguis Christi pro nobis rufus ad nos clamat, quemadmodum ad Hebræos Apostolus dicit: *Accessit ad meditatorem testamenti noui Iesum, & sanguinis asperfusionem melius loquentem quam Abel.* Manifesta historia ex Genesi narrat, quomodo Cain fratrem suum occiderit, interrogatusque à Domino, ubi Abel esset eius frater, respondit Cain: *Nunquid ego custos sum fratris mei?* Cui rursus Dominus: *Ecce, inquit, vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra.* Si sanguis Abel ad Dominum clamauit aduersus Cain de terra, quomodo sanguis Christi non magis clamat aduersum nos ingratos, pro nobis ociose effusus super terram? Quod enim gratis effusus sit, quod ociosus atque sine fructu maneat Christi sanguis, quod denique non aestimeretur sanguinis tam preciosi effusio, extra, et me, & ex omnibus nobis est manifestum, quotquot redemptori nostro ingrati, & inobedientes sumus. Clamat autem Christi sanguis primo contra nos, propterea quod pro nobis effusus sit. Si quidem peccata nostra occiderunt Christum. Deinde sacrosancto huic sanguini clamandi est occatio, quod propter nos quoque fusus sit, quia mundat nos ab omni delicto. Tertio, clamat Christi sanguis contra nos, propterea quod non solum speratur, sed conculcatur etiam: quandoquidem nulla Deo refertur gratitudo ab his, pro quibus effusus est, sed eadem peccata, pro quibus Christus mortuus est, etiam idem ipsi denuo committunt, quo, quantum in se est, Christi sanguinem denuo fundunt. Quid igitur clamat sanguis Christi aduersum nos? Hoc clamat, ne eadem aut similia alia quæ peccata faciamus, cuiusmodi fuere pro quibus Christus est mortuus, ne Christi passionum contemptores, eadem, pro quibus est passus, iteremus. Quinto, surdus est, qui clamorem non audit vniuersitatis creaturarum, hunc scilicet clamorem, quo nos ad Dei incitant amorem. Quapropter non insipienter Augustinus dicit in libro soliloquiorum: *Domine caelum & terra, & omnia quæ in eis sunt, dicunt mihi vndique vt amem te: nec cessant hoc dicere omnibus, nisi sint inexcusabiles.* Circumspice iam volucres caeli, bestias terræ, piscesque qui morantur in aquis, & omnia quæ in cibum, in alimoniamque tibi data sunt,

ta sunt
storer
Domini
Deum
derem
tor ser
ad m
colum
narus
hoc id
aliud
quoqu
dehere
est) cre
mur er
mus au
perlo
ret, qu
se, & n
at fruct
iulmo
vocen
ra dici
accipie
filium
peccata
dicit, p
gas eri
er, ve
ad inte
enim
ligunt
noluit
pterea
que ad
sus er
ster, si
facis.
Est pec
nim ei
nus ca
nus ra
serati
pudo
propt
recun

ta sunt, aut in solatium: quid aliud ad te clamant, quam ut diligas benefactorem tantum, amatorem tantum, tam fidelem Patrem, tam misericordem Dominum, qui pascit, qui regit, qui creavit te? Ligna clamant ut diligamus Deum; quæ nobis prouidit, unde à frigidibus, à pluuia & vento nos defendemus. Sol, luna, stellæ, imber & omnes creaturæ, tot radices herbarum, tot seminum herbarumque virtutes, quid clamant aliud quæso, quam quod ad ministerium, vsum ac solatium nostrum ipsa creata sunt, & propter nos coluntur, & ut eundem redamemus, qui illa subiecit nobis? Sanctus Bernardus se dixit magis inter fagos & nemora doctum, quam ex libris. Certè hoc ideo, quia ea quæ creaturæ loquebantur illi, ipse intellexit. Nihil enim aliud agunt, quam quod prædicant creatorem suum. Sed hic prohi dolor quoque creaturis (licet vtamur) abundanter nihil tamen ex creaturis (ut dicitur) ad creatoris amorem trahimur. Nam & plerumque quod deterius est) creaturis non solum non ad gloriam, sed ad contumeliam quoque vtimur creatoris. Sexto, est alia surditas, quam diabolus auget, qua obturamus aures ad clamorem pauperis, cum tamen non pauper, sed Christus in persona pauperis clamans respiciendus sit. Attendendum quoque nobis fore, quod Sapiens dicit: *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, clamabit ipse, & non exaudivit eum.* Aures habere patentes ad misericordiam, quam sit vtile ac fructiferum monstrant Cornelius Centurio vir religiosus, Tobias, & huiusmodi alij. Septimo, surditas quædam est, quæ homini aures claudit ad vocem fratris veniam petentis, ne remittat iniuriam, de quo pariter scriptura dicit: *Homo homini seruat iram, & à Deo queret medelam?* Quasi diceret: Non accipiet, sed mensura qua mensus fuerit remetietur ei. Seruandum igitur consilium Ecclesiastici dicentis: *Relinque proximo nocentem, & tunc deprecanti tibi peccata soluentur.* Expende verba: Relinque, inquit, proximo nocenti te. Non dicit, precanti aut roganti, sed nocenti te: & iuxta Domini præceptum, diliges etiam inimicos tuos benefaciens his qui oderunt te. Neque enim sufficit, ut iniurias remittas, quo ad externam reconciliatiõnem, nisi etiam, quod ad internam cordis pacem & tranquillitatem attinet, charitatem serues. Sunt enim qui foris peccata dimittunt, intus tamen eos qui se offenderunt non diligunt. Contra hos promulgatur sententia Christi de illo, qui conferui sui noluit misereri post misericordiam acceptam à Domino: cui dicitur propterea, ut omnia etiam sibi dimissa inter tormeta redderet, quæ deberet, vscilicet ad nouissimum quadrantem, quia noluerit conferui misereri, sicut ipse erat à Domino misertum, additurque: *Sic faciet vobis omnibus Pater vester, si non vnusquisque fratri suo remiserit ex cordibus vestris.* Et de hoc satis. Restat ut intelligamus etiam quæ sit mutitas, quæ hic reprehenditur. Est peccator primo mutus, qui sua non valet peccata confiteri. Claudicant enim ei diabolus os, & facit mutum. Nec mirum. Possidet enim fortis armatus castrum suum, & portam, per quam foret eiciendus, claudit. Nihilominus tamen curauit Dominus mutum hunc hodiè, eiusque vinculum lingue relaxauit. Vinculum lingue confessionem impediens, triplex est. Primum est pudor, ut accidit in peccatis turpibus, quæ vix in confessione nudantur. Imo propter reuelandi difficultatem peccata quædam vocantur muta, quia vrecundum est illa nominare, seu de illis loqui. Proinde Apostolus ait:

EEE 2 *Vua*

Creaturæ
creatorem
suum aman-
dum prædi-
cent.

Bernard.

Prover. 11.

Actor. 9.

Tob. 4.

Eccle. 18.

Math. 7.

Eccle. 18.

Luce 6.

Math. 9.

Luce 11.

Vinculum
lingue con-
fessionem im-
pediens tri-
plex quod.

T. VI
21

Ephes. s.
Pudor confi-
tendi quom-
modo vin-
catur.
Naum. s.

Qua in occulto sunt ab ipsis, turpe est dicere. Pudorem hunc confitendi vincere debet timor Dei, timorquē diuini iudicij. Tunc enim manifestabuntur omnibus, & Angelis & hominibus omnia peccata nostra, & vniuersa ignominia nostra, pandetur. De hoc per Prophetam Naum dicit Dominus: *Reuelabo pudenda tua in facie tua, & ostendam gentibus nuditatem tuam.* Parua igitur est consolatio coram homine vno peccatum suum celare, & coram vniuerso populo, imo coram Angelis Dei tandem confundi. Secundum vinculum impediens eloquium in confessione, faciensquē mutum, est ipsa impunitas. Vincit primo verecundia seu pudor, ne confitearis peccatum. Victus semel per pudorem, vt in confessione audeas Spiritui sancto mentiri, peccatorum tuorum quaedam confitens, & quaedam confiteri renuens, minus Deum timebis, & sapius posthac eris in confessione mutus. Primo enim cum timore tacebas tremulus vehementer conscientia remordente. At vbi sapius id feceris, hebetabitur in te aculeus conscientia, vt audeas sacramento confessionis, imo Christo atque Spiritui sancto fictione mendaci contumeliam facere, quia timor à te recedit Dei: crescet verò in te audacia & Dei contemptus. Quia enim, vt Ecclesiastes ait, *Non profertur cito contra malos sententia, absque timore vilo filij hominum perpetrant mala.* Et alius: Ne igitur dixeris, Peccavi, & quid mihi accidit mali? Sed audi quod sequitur etiam: *Altrimum est patiens, & redditor.* Quanto enim diutius expectat, eo punit grauius. Quod Valerius, quamuis paganus non ignorabat, dicens: Lento gradu ad vindictam procedit Deus: sed tarditatem supplicij grauitate compensat. Tertium vinculum quod retinet linguam, mutamquē facit, praesertim ad confitendum, est spes temeraria, inconsultaquē praesumptio alio tempore confitendi & corrigendi te, quasi in tua situm sit libertate, cum velis posse peccare, cum iterum velis, eadem peccata per dolorem poenitentiaē posse delere. Si in tua habes potestate posse pro peccatis dolere quoties volueris, sic ideo etiam in tua voluntate abstinere à peccato, pro quo, vbi peccaueris, iterum dolere sulte proponis. Modo, inquam, dole, & poenitendum aut dolendum quid non committe. In horum numero reperiuntur multi, qui ita ad extrema vsque vitæ expectant, poenitentiamquē ac veram confessionem differunt, vt tunc confiteri, quando amplius non possunt peccare, velint. Haec confessio plerunquē est necessitatis, non charitatis, quæ parum consolatur moriturum. Modo igitur vincula tua cuncta dirumpe, & calcatum diabolum euome, & sanaberis in anima. Porro differre ad mortem, si volueris poenitentiam, reuera non habeo quo te consolari possim vt salueris. Audi sanctum Augustinum. Si quis positus in vltima necessitate accipit poenitentiam, fateor vobis: Non ei negamus quod petit, sed non praesumimus, quod bene hinc exit. Poenitentiam dare possumus, securitatem non possumus. Nunquid dico, damnabitur? Sed nec dico saluabitur. De eo loquitur, qui poenitentiam suam ad mortem vsque differt. Vis ergo à dubio liberari? Age poenitentiam dum sanus es. Si sic agis, dico tibi, quia securus es. Tene certum, & dimitte incertum. Si enim peccata tunc vis deserere, quando amplius non potes peccare: non tu deseris peccata, sed peccata deserunt te. Non audere igitur aut nolle confiteri peccatum, est mutitas. Deinde est alia mutitas (vt ita dixerim) qua, vbi loquendum fuerit, necessario quis tacet, & quan-

Eccle. s.

Eccle. s.

Valerius.

Spes temeraria vit facit in minem differre confessionem.

Poenitentiam ad mortem vsque differre quam sit periculosum Augustin.

Mutitas periculi-ta quæ

rum in se est, iniquitati consentit. Vides enim iniuriam fieri proximo, vides irrogandam innocenti infamiam, audis contumeliam fieri iusto, & cum prohibere possis aut emendare, ne denuo fiat, taces: silentium hoc est animæ inimicum, & mutitas peccatum habens. Vide tamen ut in excusanda propugnandaque cuiuspiam innoceatia, & ut iniuriam depellendo, aut iniquo renitendo, modum modestiamque serues, ne non solum nihil proficias, sed etiam magis exacerbés, charitatem offendas ac lædas. Ideo cum tranquillitate argue, cum mansuetudine proximum excusando tuere. Eodem enim tempore quo turbatus fueris nihil efficies in eo, qui tibi inique aduersatur. Neque enim diabolus diabolum expellit, nec iratus sanabis iratum. Si igitur aliter non potes, expecta donec transeat ira tua. Simili modo tenemur loqui quoque, & mutos nos esse haud deest pro veritate, pro iustitia, pro virtute, pro Deo. Sed hoc tibi, ubi locutionis tuae speratur fructus. Et hoc quoque necesse est, ut fiat modeste, cum conditionibus, circumstantiisque iustis ac necessarijs. Est tertio mutitas, videre aliquem delinquere ex ignorantia, & illum non reuocare, non instruere, & à peccato seruare. Itaque hi surdi, hi muti sunt, quos Dominus curat. Curet ergo rogemus nos quoque pijsissima eius misericordia, ut nihil in nobis resideat, quod suæ beneplacitissimæ displiceat voluntati, qui cum Patre & Spiritu sancto est benedictus in secula, Amen.

Loqui pro
veritate de-
fensioe qui-
do debeat
mus.

DOMINICA XIII. POST DOMINICAM SAN-
ctæ Trinitatis, Epistola B. Pauli Apostoli ad Galat. III.

Abramæ dictæ sunt promissiones & semini eius. Non dicit: Et seminibus, quasi in multis: sed quasi in vno. Et semini tuo, qui est Christus. Hoc autem dico, testamentum confirmatum à Deo, quæ post quadringentos & triginta annos facta est lex, non irritum facit ad euacuandam promissionem. Nam si ex lege hereditas, iam non ex promissione. Abramæ autem per repromissionem donauit Deus. Quid igitur lex? Propter transgressores posita est, donec veniret semen, cui promiserat, ordinata per Angelos in manu mediatoris. Mediator autem vnus non est, Deus autem vnus est. Lex ergo aduersus promissam Dei? Absit. Si enim data esset lex, quæ posset viuificare, verè ex lege esset iusticia. Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Contra Galatas pugnat Paulus in hoc maxime, quod hi legem putabant veterem obseruandam tanquam salutari necessariam, malè instructi à pseudoapostolis, post sanam eruditionem Pauli (qui ab illis recesserat, alijs quoque gentibus prædicaturus) errorem hunc illo interim absente prædicantibus. Quapropter in tota epistola astruit legem Mosaicam nunc non esse necessariam, quia non per illam, sed per fidem Domini nostri

EEEE 3. Iohs